

tum malitia robur exultat, ut in perficiendo opere suo, alterius auxilium non requirat. *Ibid.*

100. Solet lingua non impune recedere, cum se in verborum prociacitate jactaverit: nam flammam evomit, et cum alium nocere querit, totum intrinsecus male conscium pectus incendit. *Ibid.*

101. Facilius quilibet potest ferro armatas ferro acies, et instructas rebus bellicis legiones; quis autem sustineat labiorum tela fixa pectoribus? facilius sine dubio recipiunt sanitatem corpora ferro lacerata, quam lingua venenata. *Prose.*

102. Linguae enim insanabilis plaga est, quae quamvis leviter percussit, alta tamen semper movet pectoris dolore suspiria. *Ibid.*

103. Enumerari non potest, quantis sit lingua jaculi acicula verborum. *Ibid.*

104. Cohibenda est lingua, ne forte cum proruperit, aut excitata leatit, aut incitata perculat. *Ibid.*

105. Castigandus est linguae sonus, ne de facilitate verborum faciat venenum. *Ibid.*

106. Excedit lingua omne genus veneni, quae non potest nisi morte compesci. *Ibid.*

107. Ubi semel quis lingua rotante proruperit, frustra medicum querit, sine remedio enim est culpa verborum. *Ibid.*

108. Quid istis infelicis, quid periculosus esse potest, qui fallacis linguae studio vitae insidiantur alienae? *Ibid.*

109. Inter confusos linguae sonos, neminem percipit tacuisse. *Ibid.*

110. Quamvis aliquis vitam fide muniat, scientia regat, castitate et sobrietate componat, nihil est quod in homine placeat, si in toto corpore sola lingua displiceat. *Ibid.*

111. Cito quae sunt in homine optima revilescent, nisi linguae vita rescentur. *Ibid.*, homil. 6.

IN VETIS
PATR.

112. Quis linguam refrēnat, ubique peregrinus est. Lib. 5, libell. 10, de *Discretione*, num. 33.

113. Non didicimus nos lignum eludere ostium, sed magis ostium linguae. In *Sent. in fine postis*, sent. 43.

SENTENTIA PAGANORUM.

CICERO.

114. Tibi diligentissime est lingua continenda. Lib. 1, *Epist. ad Quintum fratrem*, epist. 1.

EXT. PHIL.

115. Lingua maliloqua, indicium est mentis male. Sent. 74.

116. Insuesce linguam tuam bene proloqui, et maxime cum de Deo fit sermo. *Ibid.*, sent. 75.

117. Lingua tua sensum tuum sequatur. *Ibid.*, sent. 152.

Vide etiam tit. *Detractio*, sent. 18, 49, 20, 27, 28; *Donare*, sent. 6, 7, 43, 44, 49, 20; *Eloquentia*, sent. 13; *Locus Dei*, sent. 105, 112; *Locus*, sent. 130; *Maledictio*, sent. 6; *Monachus*, sent. 18, 31; *Mores*, sent. 31; *Passio Christi*, 77; *Pax*, sent. 95; *Reus*, sent. 19; *Vaniloquium*, sent. 3.

LOCUS.

Definitio. Locus est terminus corporis continentis, quo id quod continetur, continet. Lib. de *Fide orthodox.*, cap. 16.

SENTENTIA PATRUM.

1. Nulla spatia possunt satis esse discordibus, quietis et pacificis etiam angusta abundant, dissolis moribus etiam spatiosa arcentur. *Prose.*

2. Melius est emigrare loco cum gratia, quam colabatur eum discordia. Lib. 1, de *Abraham.*, cap. 3, et lib. 2, cap. 6.

3. Non loca creatori nostro nos proximos faciunt sed bona merita. In *Decretis Gratiani*, part. 1, dist. 10, can. *Non loca*.

4. Non loca, sed vita et mores sanctum faciunt. Part. 4, tit. 14, cap. 5, § 9.

5. Sanctitas loci ordinatur ad sanctitatem hominis. Part. 2, tit. 1, § 1.

6. Locus non facit Sanctos, sed operatio bona locum sanctificabit et nos. Sermon. 27, ad *Fratr. in eremo*.

7. Nullus locus medius est, ut non sit in supplicio, qui non erit in regno. Et hab. in *Glossa ord.*, super illud ad *Galat.* v: *Regnum Dei consistit in opere*.

8. Omne quod oculis corporis conspici potest, in loco aliquo sit necesse est. Epist. 6.

9. Effusione lucis adjuramur ad capienda spatia locorum. Lib. 6, *Muscor.*, cap. 8.

10. Proprie dicitur locus in spatii, quae corporibus occupantur. Lib. 4, de *Genes.* ad lit., cap. 18.

11. Homo secundum corpus in loco est, et de loco migrat; et cum ad alium locum venerit, in eo loco unde venit non est. Tract. 31, super *Joan.*

12. Si loca dicenda sunt, et quibus non corpora continentur, et locus est cuique rei ubi est: locus Christi aeternus ubi semper est, ipse Pater est, et locus Patris Filius est. Et locus noster ipsi sunt, et nos locus Dei sumus, quoniam templum ejus sumus. *Ibid.*, tract. 111.

13. Illis Deus intus loquitur, qui ei locum praebent: illi autem Deo locum praebent, qui diabolo locum non praebent. Tract. 4, super *Epist. Joan.*

S. BASILIUS
SELEUC.

14. Dens quidem omnibus adest in locis, neque tamen Deum locus ullus adest circumscribere. Orat. 20.

S. BERNARDINUS
SENEENS.

15. Quanto sanctior locus est, tanto tibi commissa gravior est offensa. Sermon. 10, *fer. 3, post Dom.* 2, *Quadr.*, art. 1, cap. 4.

S. BERNARD.

16. Altiorum locum sortitus es, sed non tutiorem: subliorem, non securiorem: terribilis prorsus, terribilis est locus iste. Epist. 237, ad *Eugen. Pap.*

S. DONAV.

17. Triplex locus est, in quo puniuntur peccata post hanc vitam. Est purgatorium, et hic debetur peccato veniali, est limbus, et hic debetur peccato originali. Est infernus, et hic debetur peccato mortali. In *Centilog.*, part. 2, sect. 4.

18. Nullum putaveris locum sine teste. In *Speculo discipul.*, part. 4, cap. 30.

S. CYRILLUS
HEROSOL.

19. Non est Deus loco circumscriptus, sed in omnibus locis existens, a nullo tamen comprehensus. *Cateches.* 6.

S. GREGORIUS
MAGNUS.

20. Locus peccatorum, est temporalis vitae delectatio et carnis voluptas. Lib. 8, *Moral.*, cap. 12.

21. Malorum locus, est superbia: bonorum vero locus est humilitas. *Ibid.*, lib. 3, cap. 13.

22. Si desit spiritus, non adjuvat locus. Homil. 9, super *Ezech.*

23. Locus extra paradisum esse non potest, in quo antiquus hostis mentes hominum penetrare non valet. Lib. 8, in *Registr.*, indict. 3, cap. 45, ad *Palladium presbyt.*

24. Praedicatorum locus, quem pro se habent, secreta divinitatis contemplatio est: locus autem pro subditis, praedicatio. Lib. 4, in 1 *Reg.*, cap. 4 super illud: *Et ascenderunt civitatem*.

25. Quaelibet occulta loca sine Dei gratia animam salvare non possunt. Lib. 6, in *Registro*, indict. 15, cap. 169, epist. 5, ad *Cyriacum episc. Constantinopol.*

26. Non pro locis res, sed pro bonis rebus loca amanda sunt. *Ibid.*, lib. 42, de *Duodecim Interrogat.*, cap. 3, interrogat. 3.

S. HIERON.

27. Jude nihil proffit paratus locus, quem suo vitio perdidit. Lib. 2, *advers. Jovian.*

S. JOHANNES
BERTHOLOM.

28. Non locus virtute facit praeditos, sed mens et mores. Homil. 43, super *Gen.*

29. Locus non salvat hominem, sed mores. Adam in paradiso, ut in portu naufragium fecit: Loth in Sodomis, sicut in pelago, servatus est: Job in stercore justificatus est, Saul inter charos regno praesenti et futuro exiit. Sermon. de *Euchar.*

30. Non locorum commoditas, sed morum probitas quietem praebet. Homil. 21, ad *Popul. Antioch.*

31. Invenies multos e mediis liberatos tumultibus, qui si in alium locum mittantur, saepe numero morosi sunt, tristes, et migrationem aegre ferentes. Homil. 34, super *Genes.*

32. Unicuique rei locum proprium distribuit Deus. *Ibid.*, homil. 3.

33. De loco in locum non transit universorum Dominus. *Ibid.*, homil. 42.

34. Multi adeo sunt consuetudini suae alligati, ut potius multa et omnia ferre velint, quam loca mutare. *Ibid.*, homil. 31.

35. Non locus sanctificat hominem, sed homo locum. Homil. 43, super *Matth. Oper. imperf.*

36. Qui prout ac faciles ad migrationem mutationemque locorum sunt, improbi omnino judicantur. *Prose.*

37. Nihil ita boni operis fructus consuevit obtundere, ut locorum crebra mutatio. Gradu 4.

38. Quanto quis in eminentiori constitutus est loco, tanto majori versatur in periculo. Lib. 2, de *Tent. relig.*, cap. 5.

39. Tria sunt hominum loca: supremum, medium, infimum, in supremo, id est, in caelo, soli boni, in medio, boni et mali, in infimo, tantum mali, et usquam boni. Epist. 14, ad *Nicol. presbyt. Mornic.*

40. Valet interdum conversis pro animae salute mutatio loci: plerumque enim dum mutatur locus, mutatur et mentis affectus. *Prose.*

41. Nam locus ubi prave quisque vivit, hoc in aspectu mentis opponit, quod semper sibi vel cogitavit, vel gessit. Lib. 1, de *Summo bono*, cap. 10, sent. 7.

42. Quanto quisque in superiori constitutus est loco, tanto in majori versatur periculo. *Ibid.*, lib. 3, cap. 50, sent. 5.

43. Non ille apud Deum censendus est vilior, qui infimum tenet locum, sed qui virtutibus inferior est. De *Triumphanti Christi agone*, cap. 25.

44. Non locorum mutatio, sed conversio sensuum, adversa depellit, moerores locat, desperationes alijcit, excludit angustias, intrat domicilium sinceri pectoris, et laetitia divina aeternam preparat mansionem. Sermon. 46.

45. Tria sunt distinctiones locorum, quas pro diversitate meritorum animae sortiuntur: Caelum, infernus et purgatorium. Ad caelum statim evolvant, qui domicilium corporis usi sunt, tanquam carcere, qui defecatum puramque substantiam utriusque hominis servaverunt. E contrario, qui fecerunt usque ad mortem, quae digna sunt morte locis gehennalibus sine misericordia deputantur. Qui vero neutrum sunt, sed sunt inter utrumque qui mortalia quidem commiserunt, sed circa mortem poenitentiam non expletes, in-

S. JOAN.
CLIM.JOAN.
TRITH.S. ISIDORUS
HISPALENS.S. LAURENTIUS
JUSTIN.S. PETRUS
CHRYSOLOG.S. PETRUS
DAMIAN.

THOMAS A
KEMPIS.

digni ut statim gaudeant : nec digni ut semper ardeant, loca purgatoria sortiuntur. *Serm. 59, de S. Nicol.*

46. Imaginatio locorum, et mutatio, multos fessellit. *Lib. 1, De Imitatione Christi, cap. 9, sect. 1.*

IN VITIS
PATR.

47. Si in monasterio cum aliis versaris, non mutes locum : monachus frigescit et mortificatur in fide, de loco ad locum transendo. *Lib. 5, libell. 7, de Fortitud., num. 15.*

SENTENTIE PAGANORUM.

ARISTOTEL.

48. Censemus locum id continere, cuius est locus, et nihil esse ipsius rei. *Lib. 4, Physic., cap. 4, text. 50.*

49. Locus est alicubi, non ut in loco, sed ut finis in eo quod est finitum. *Ibid., cap. 5, text. 49.*

CICERO.

50. Loca sacra et religiosa profana haberi, sacrilegium est. *Orat. 30, de Haruspici., respons.*

SENECA.

51. Commutatio loci tolerabilis est, si tantum locum mutes, non animum, *de Consol. ad Helviam, cap. 43.*

52. Severior loci disciplina format ingenium, aptumque magnis conatibus reddit. *Epist. 51.*

53. Non multum ad tranquillitatem locus confert, animus est, qui commendat omnia. *Epist. 55.*

54. Mutare te loca, et in alium de alio transire nolo : quia tam frequens migratio instabilis animi est. *Epist. 69.*

55. Ultra summum non est locus. *Epist. 74.*

56. Nullum putaveris locum, sine teste. *De Moribus.*

Vide etiam tit. *Medium, sent. 42; Occupatio, sent. 27; Prasentia Dei, sent. 5, 6, 13, 17, 24, 25; Religio, seu Congregatio, sent. 44; Religiosus, sent. 180; Virginitas, sent. 94.*

LOCUTIO.

S. AUGUST.

Definitio. Loqui est articulata voce signum dare, quod comprehendit literis potest. In princ., *Dialect., cap. 5.*

S. GREGOR.
THAUMAT.

Nihil aliud sunt voces nostrae, quam imagines quaedam animi nostri conceptuum ac notionum. *In Orat. Panegyri.*

SENTENTIE PATRUM.

S. ALEERT.
MAG.

1. Loqui oportet opportuno tempore, quia sermo opportunus est optimus. *De Paradiso animae, part. 1, de Virtutib., cap. 31.*

S. AMBROS.

2. Laqueus adversarii est sermo noster, sed etiam ipse non minus adversarius est nobis. *Prosec.*

3. Loquimur plerumque quod excipiat inimicus, et quasi nostro gladio nos vulneret.

4. Quanto tolerabilis est alieno gladio, quam nostro perire ! Explorat ergo adversarius nostra arma, et concitit sua tela : si emisero verbum indecorum, laqueum suum stringit. *Lib. 1, Of. sic., cap. 4.*

5. Sapiens ut loquatur multa prius considerat ; quid dicat, aut cui dicat, quo in loco, quo tempore. *Ibid., cap. 10.*

6. Sermo tædiosus iras excitat : quam vero indecorum, ut cum omnis confabulatio habere soleat incrementum gratiæ, habeat nævum offensionis ! *Ibid., cap. 12.*

7. Nullum ex ore verbum, quod revocare velis, proferas, sed parcius loquendi fiducia sit. *Lib. 3, de Virgini.*

8. Ingressitur mors per ostium tuum, si falsum loquaris, si turpiter, si procaciter ; postremo si ubi non oportet loquaris. *Ibid., lib. 3.*

9. Laqueus est in labiis nostris, et sæpe unusquisque sermonibus suis non explicatur, sed involvitur. *Lib. 7, epist. 44, ad Constantium.*

10. Nihil sic penetrat animam, sicut sermo fucatus : nihil sic mordet, ut durior sermo. *Lib. 2, de Interpellat., cap. 3.*

11. Adulterinus sermo juvenula, nodus adolescentium est : verba adolescentis, vincula sunt amoris. *Lib. 1, de Penitent., cap. 13.*

12. Romani maximus auctor Tullius eloqui, nullum unquam verbum, inquit, quod revocare vellet emisit, quæ quidem laus, quamvis præclarissima videatur, tamen credibilior est de nimium fatuo, quam de sapiente perfecto. *Epist. 7, ad Marcellinum.*

13. Plerumque in sermone copiosa est egestas humane intelligentiæ : quia plus loquitur inquisitio, quam inventio ; et longior est petitio, quam impetratio, et operosior est manus pulsans quam sumens. *Lib. 12, Confess., cap. 1.*

14. Mali malas habent linguas : mala loquuntur cum loquuntur dolium. *Super Psalm. v, vers. 2 Linguis suis dolose agebant.*

15. Non ille reus tenebitur, qui plura quidem sed bona loqui : sed ille qui saltem rara, sed mala dicere probatur. *De Constituti. vitior. et virt., cap. 22.*

16. Tenendus est motus in loquendo, et ab ipsis nonnunquam utilibus parcendum. *Ibid.*

17. Oportet ut senilis sermo non solum sit gravis, sed etiam brevis. *De laudibus charit.*

18. Nemo de suo corde presumat quando profert sermonem, quia ut bonus prudenter loquatur a Deo est, non nostra sapientia. *Serm. 1, de S. Vincentio.*

19. O quam sanctum est os, unde semper colesia erumpunt eloquia ! *Serm. 3, ad Frat. in erem.*

20. Omnè quod non ædificat, in periculum vertitur dicentium et audientium. *Ibid.*

21. O quam grande periculum est, non solum dicere falsa, sed et vera predicare pisonum et dubium est. *Ibid., term. 26.*

22. Magna sapientiæ est, hominem revocare quod male locutus est. Et habetur in *Decretis Gratiani, part. 2, causa 32, quest. 4, can. Magne.*

23. Plerumque loqui amant etiam qui nesciunt quid loquantur, vel quomodo loquantur. *Lib. 1, contra Cresconium., cap. 1.*

24. Qui sic credit ut loquitur, etsi non vera loquitur, fideliter loquitur : qui autem non credit quæ loquitur, etsi vera loquitur, infideliter loquitur. *Epist. 435.*

25. Tanto magis pro parvulis loqui debemus, quanto ipsi pro se loqui non possunt. *Epist. 89, quest. 3.*

26. Si frigidus loquor, nescit quid loquor. *Tract. 26, super Joan.*

27. Semper de dilectione loqui non possumus : sed de qua semper loqui non licet, semper eam custodire licet. *Tract. 8, super Epist. Joan.*

28. Homo, si velit, admittit sibi possibilitatem loquendi, non adempto illo membro, quo loquimur. *De natura et grat., cap. 45.*

29. Longo usu dicendum est, quid, cuique loqui vel tacere conveniat. In suis *Prov., verbo Longo.*

30. Videas multo (sincera licet intentione, et benigno accedat animo) leviter dicere, quod graviter audiat : volat irrevocabile verbum ; et quod sanare debuerat, quia mordacius forte videtur, exasperat, et ulcerat magis, quando negligentia additur impudentia, et impatientia cumulat. *Serm. 2, Pascha.*

31. Multis non suppedit verborum copia, sed præ sermonis inopia, linguam suam palato adhaerescere sentiunt, quod et ipsum interdum solet audientibus obesse non parum. *Prosec.*

32. Aliquibus autem ad manum est abundantia multa sermonis, sed quæ dicunt, minus sapient, minus acceptantur ; et quia gratiam non habent, minus efficaciam suam quæ loquuntur. *Ibid.*

33. Felix ille quæ in omni confabulatione duplex timor sollicitat, et duorum consideratio simulat auditorum : primum quidem divini maiestatis, in cuius manus incidere, proceus horendum : de hinc fraternæ infirmitatis, cui nihilo-

minus per facile est offendiculum dare. *Serm. de triplici custodia linguæ.*

34. Quod sermo non explicat, consideratio quarat, oratio expelat, mereatur vita, puritas assequatur. *Lib. 5, de Consid. ad Eugen. Pap.*

35. Fieri non potest ut aliquando cum Deo loquatur, qui cum toto mundo etiam tacens fabulatur : intende illi, qui intendit tibi : audi illum loquentem tibi, ut ipse exaudiat te loquentem sibi. *Lib. 6, Medit., cap. 6.*

36. Stude loqui non quodlibet, sed quod oportet. *De Inter. domo, cap. 43.*

37. Bona mens et vere munda, ut loquatur, multa prius considerat ; quid dicat, et cui dicat, quo loco, et quo tempore. *De ordine vite.*

38. Cum loqueris, verba tua sint rara, vera, ponderosa, et de Deo. *In notabili documento.*

39. Antequam verba proferas, his ad limam veniant, quam semel ad linguam. *In speculo Monachorum.*

40. Loquentis gestus debet esse molestus et humilis, sonus demissus et suavis. *In speculo discipl., part. 1, cap. 20.*

41. Clamositas et verborum asperitas, locutionem plurimum quidem et dedecet et deturpat. *Ibid.*

42. Honestatem habet locutio, si et illiusqui loquitur, et illorum quibus vel de quibus sit sermo, conveniat dignitati. *Ibid.*

43. Primo his ad limam, quam semel ad linguam veniat sermo. *Ibid., cap. 31.*

44. Ponderet unusquisque sermones suos, et quod sibi loqui non vult, alteri non loquatur. *Apud Gratian., in Decret., part. 1, dist. 50, can. Ponderet.*

45. Nescit titubare quod veritas loquitur. *Super Psalm. cx, vers. 7.*

46. Præstat lapidem incassum mittere quam sermonem : loquere que oportet, et cum oportet, et non audies que non oportet. Et habetur apud D. Joannem, *lib. 4, Parall., cap. 19.*

47. Humilis que dicit, non ex auctoritate præcipit, sed ex ratione persuadet. *Super Job, cap. vi, in illud : Loquentes quod iustum est.*

48. Facundius loquitur, qui obstupescendo tacet. *Ibid., cap. 38.*

49. Aliquando blande loquitur Deus, ut amatur : aliquando terribiliter, ut timeatur. *Ibid., cap. 38.*

50. Intemperata locutio excitat iram, moderata extinguit. *Super Ecclesiastic., cap. xxviii.*

51. Qui in dictis suis reprobari melius, ipse prius debet examinare quod dicit. *Lib. 8, Moral., cap. 2.*

52. Discrete vicissitudinum pensanda sunt tem-

S. BONAV.

S. CALIXTUS
PAP.

CASSIODOR.

EVAGRIDS.

CLOS. ORD.

GLOSS. 135.

S. GREGOR.
MAGNUS.

pora, ne aut cum restringi debet lingua, per verba se inutiliter solvat: aut cum loqui utiliter potest, semetipsam pigre restringat. *Ibid.*, lib. 7, cap. 47.

53. Aliquando lingua modum quis ponere nititur, sed opere dispensationis exigente silere prohibetur. *Prosec.*

54. Aliquando dum nimia se censura restringit, tacet etiam quae loqui debuit.

55. Aliquando ad inferenda necessaria, dum se latius relaxat, dicit etiam quae loqui non debuit. *Ibid.*, lib. 2, cap. 26.

56. In Dei auribus superba non sunt, quae humiliter corde profertur. *Ibid.*, lib. 12, cap. 16.

57. Ille scit recte dicere, qui et ordinate scit tacere. *Ibid.*, lib. 30, cap. 7.

58. Multum saepe mens etiam cum recte loqui conatur extra semetipsum spargitur. *Prosec.*

59. Integritatem animi, dum cogitantur verba qualiter profertur, quia cum trahunt extrinsecus, minuunt.

60. Igitur a publico locutionis redeundum est ad curiam est.

61. Omne quod dicitur, quadripartita potest qualitate distingui, si dicantur aut mala male, aut bona bene, aut mala bene, aut bona male. Male malum dicitur, cum res perversa sudatur; bonum bene dicitur, cum recte recta praedicantur; malum bene dicitur quando per os dicentis idcirco vitium exprimitur, ut reprobetur; male bonum dicitur, cum rectum aliquid recto studio non profertur. *Ibid.*, lib. 23, cap. 4.

62. Tunc bene dicitur bonum, cum is qui dicit soli ei a quo accipit, perid appetit placere quod dicit. *Ibid.*, lib. 35, cap. 16.

63. Boni viri freno consilii retinent praecipitationem verbi, et caute considerant ne relaxantem lingue lasciviam, auditorum conscientiam incauta locutione transigant. *Ibid.*, lib. 5, cap. 44.

64. Sicut pravi in sensu leves sunt, ita in locutione precipites: quia quod levis conscientia concipit, levior protinus lingua prodit. *Ibid.*

65. Ille bene loquendi facultatem accipit, qui solum cordis ad perfecte vivendi studia extendit: nec conscientia loquentem praepedit, cum vita linguam antecedit. *Ibid.*, lib. 6, cap. 16, super illud *Job 5: Et sciens quantum multiplex, etc.*

66. In omne quod dicitur, necesse est ut causa, tempus, et persona pensetur: si verba sententiae veritas roboret, si hanc tempus congruum postulet, si veritatem sententiae et congruentiam temporis, personae qualitas non impugnet. *Ibid.*, cap. 48.

67. Iusti verba dolore plena sunt, quia quousque presentia tolerat, ad alia loquendo suspirat. *Ibid.*, lib. 7, cap. 3, super illud *Job 1: Unde et verba mea.*

68. Magna virtutis laus est, simplicitas locutionis. *Ibid.*, lib. 23, cap. 8, num. 14, super illud *Job xxxiii: Simplicitas corde meo.*

69. In omne quod dicitur summo opere intendum est quid dicatur, quando dicatur, et quomodo dicatur. *Ibid.*, lib. 24, cap. 13.

70. Juxta quod loquitur lingua, vivat conscientia: ut lux ejus tanto clarior resplendeat in superficie, quanto verius inardescit in corde. *Ibid.*, lib. 30, cap. 3.

71. Caute descendum est, quatenus os discrete, et congruo tempore vox aperiat: et rursus congruo taciturnitas claudat. Part. 3, *Pastor.*, cap. 4, *admonit.* 15.

72. Ille loqui veraciter novit, qui prius bene tacere didicerit: quasi enim quoddam nutrimentum verbi est censura silentii. *Prosec.*

73. Pensandum est ergo quanta ei culpa sit non tacere, quem nulla cogit necessitas loqui. Homil. 14, super *Ezech.*, super illud: *Cum autem pertransissent, etc.*

74. Pensare doctor debet quid loquatur, cui loquatur, quando loquatur, qualiter loquatur et quantum loquatur. *Ibid.*, super illud: *Stautem tu annuntiaveris impio, etc.*

75. Arrogantes ad loquendum, prolati laudibus animantur. Lib. 4, in *I Regum*, cap. iv, super illud: *Mahabietus qui comederit, etc.*

76. Os alienum videtur assumere, qui ea conatur, quae in corde non sentit, proferre. In *Septem Psalm. Penit.* super *Psalm.* iv, vers. 16.

77. Multum quippe deorsum decimur, dum locutione continua secularibus admiscemur. *Prosec.*

78. Valde difficile est, ut lingua secularium mentem non inquinat, quam tangit.

79. Quia dum plerumque eis ad quosdam loquenda descendimus, paulisper assueti hanc ipsam locutionem, quae nobis indigna est, etiam delectabiliter tenemus: ut extra jam redire non libeat, ad quam velut ex condensatione deducit venimus invit, sique fit, ut ab otiosis ad noxiam, a levioribus ad gravia veniamus. Lib. 3, *Dialogi*, cap. 15, verbo *Apud*.

80. Loqui de Deo quiescit valde et liberae mentis est: tunc bene dirigitur lingua in sermone, cum secure sensus quiescit in tranquillitate. Homil. 14, super *Ezech.* super illud, *Rom. 11: Ignoras quoniam benignitas, etc.*

81. Utilis semper est docti viri oblocutio, quia aut discit audiens, quod nescire se noverat: aut cognoscit (quod est amplius) id quod se et nescisse nesciebat. Lib. 7, in *Registro*, indict. 4, cap. 29, epist. 29, ad *Eulogium episcopum Alexandr.*

S. HIERON.

82. Bonus sermo secreta non quaerit, quin potius delectatur laudibus suis, et testimonio plurimum. Epist. 12, ad *Gaudentium*.

83. Sermo sit in omnibus moderatus, et parvus, et qui necessitatem magis loquendi indicet, quam voluntatem. Epist. 14, ad *Celantium*.

84. Diu ante considera quid loquendum sit, et adhuc tacens (provide ne quid dixisse poeniteat. *Ibid.*

85. Sit sermo virginis prudens, modestus, et rarus: nec tam eloquentia pretiosus, quam pudore. *Prosec.*

86. Mirentur omnes tuam te tacente verecundiam, te loquente prudentiam.

87. Mite ac placidum semper eloquium tum ornet mixta cum gravitate suavitas, cum pudore sapientia. Epist. 1, ad *Demetriad.*

88. Si forte loquaris, quando tacere peccatum est, caveas ne quid, quod in reprehensionem veniat, dicas. Epist. 14, ad *Mauritium filium*.

89. Lapis emissus est, sermo prolatus: quapropter diu antequam profertur, cogitandum est. *Prosec.*

90. Beata labia sunt, quae nunquam quod revocare velint, emittunt. *Ibid.*

91. Pudice mentis debet etiam sermo esse pudicus, qui edificat semper et nunquam destruat audientem. *Ibid.*

92. Sermo semper sit modestus, et in suo tempore preferendus. *Ibid.*

93. Omne quod non edificat audientes, in periculum loquentium vertitur. In *Regula monachorum*, cap. 20, de *Suamento*.

EUGO A S. VICTORE.

94. In locutione quinque res sunt observandae: quid dicatur, cui dicatur, ubi dicatur, quando dicatur, quomodo dicatur. *De Inst. Novit.*, cap. 43.

95. Qui cum alio loquitur, primum consideret utrum propter se, an propter illum loquatur: si propter se, videat ut ille talis sit, de cuius colloquio utilitas sibi provenire possit: si propter illum loquitur, caveat ne talis sit ille, qui vel sua exhortatione non indigeat, vel ita in malo obstinatus, ut exhortatione alterius corrigere non permittat. *Ibid.*, cap. 14.

96. Est tempus quando nihil, et est tempus quando aliquid dicendum est: nullum vero tempus est, quando dicenda sunt omnia. *Prosec.*

97. Tempus est, quando nihil dicendum est, quia tempus tacendi: et tempus quando aliquid, quia tempus loquendi: tempus vero quando omnia, nunquam. *Ibid.*, cap. 16.

98. Sapiens neque caret, vel ne eo tempore quando loqui debet per negligentiam sileat, vel ne omni tempore quando loqui licet, per licentiam concessam in multiloquium cadat. *Prosec.*

99. Recte tempus loquendi discernitur, si homo nec unquam quando loqui debet, sileat: nec semper quando licet, loquatur. *Ibid.*

100. Modus loquendi in tribus consistit: quo gestu, quo sono, qua significatione quis loquatur. *Prosec.*

101. Loquentis sit gestus modestus et humilis, sonus demissus et suavis, significatio verax et dulcis. *Ibid.*, cap. 17.

102. Sermo prius debet venire ad limam quam ad linguam. Debet esse praemeditatus, discretus, maturus, distinctus, rarus, virus, authenticus, humilis, patiens, sollicitus. Lib. 4, de *Propriet. rerum*, cap. 17.

103. Vere sapiens, non solum quod loquitur, sed etiam opportunitatem loci et temporis, et personam cui loquitur, diligenter inquirat. Super *Proverb.*, cap. xv.

104. Optimi sermonis quinque sunt partes, scilicet doctrina veritatis, exhortatio honestatis, confessio peccati, confessio laudis, oratio vocalis. *Ibid.*

105. Temeritas loquendi in quatuor maxime reprobat, scilicet in iudicis faciendis, in consiliis dandis, in testimoniis ferendis, in votis et promissionibus emittendis. Super *Ecclesiasticam*, cap. 5.

106. Quatuor genera sunt fugienda: scilicet sermo otiosus; sermo spurcus, sive turpis; sermo venenatus laudis, vel detractionis; sermo blasphemus. *Ibid.*, cap. 7.

107. Sicut ignem cum valde accenditur, aqua injecta extinguit: ita et animum forsate magis exardescentem, verbum cum mansuetudine prolatum extinguit. Homil. 58, super *Gen.*

108. Nemo potest in valle stare, et de monte loqui: sed ubi stas, loquere: aut unde loqueris, ibi ista. *Prosec.*

109. Si in terra est animus tuus, ut quid de caelo loquaris? si ergo in terra tu stas, de terra loquere: si autem de caelo loqueris, in caelo consiste. Homil. 9, super *Matth. Oper. imperfect.*

110. Sicut ignis de modica scintilla magnam conflat incendium: ita et sermo malus de levi occasione magnam succendit inimicitiam. *Ibid.*

111. Si christianus es, quod loqueris hoc cogita: aut quod cogitas, hoc loquere. *Ibid.*

112. Licet iusta cum favore dicas, totum perdis, etiamsi libere loquaris, etiamsi moneas, etiamsi quidvis operatus fueris: si autem mansuetus, tunc est vera loquendi libertas. Homil. 17.

113. Neque dicendi libertas aliquid conducit, ubi non est facultas: neque facultas, ubi non est fiducia. *Ibid.*, homil. 40.

114. Semper asperis tui sermonibus magis exa-

HUGO GABR.

S. JOHANNES CHRYSOST.

cerbat hominem : ideoque bonum est ubique moderatis uti. Super *Epist. ad Galat.*, cap. iv.

145. Os habes spirituale, cogita quam primum verbum proferre volueris, quid sis locuturus, et que sit oris tui dignitas. Serm. 14, super *Epist. ad Ephes.*

146. Si dicendum utile quid habes, aperi labia : si nihil sit necessarium, tace. Homil. 21, ad *Popul. Antioch.*

JOAN. GENS.

147. Si omnia nunc dicere voluero, vanus erit et inexplabilis conatus meus, incidamque in illud : Omnia qui dicit, nihil dicit. Serm. 4, de *Omnibus Sanctis*, part. 2.

JOAN. TRIH.

148. Senem loqui decet, juvenem auscultare loquentem. In cap. 4, *Regulae S. Bened.*, verbo, *Seniores*.

S. ISIDORUS HISPALENS.

149. Quadrimoda est dicendi ratio, qua praevidendum est : Quid, cui, quando, vel quomodo aliquid proferatur. Lib. 2, de *Summo bono*, cap. 29, sent. 14.

120. Quadrupartita est loquendi ratio, qua proferitur. Vel bonum bene, vel malum male ; vel bonum male, vel malum bene. Bonum bene loquitur, qui ea quae recta sunt, humiliter annuntiare videtur ; malum male loquitur, qui quoslibet flagitium persuadere conatur. Bonum male loquitur, qui quodcumque rectum arroganter praedicare sentitur ; malum bene loquitur, qui aliquid narrando vitium detestatur, ut ab eo homines avertantur. *Ibid.*, sent. 16.

124. Corde bene loquitur, qui charitatem non dissimulat : ore bene loquitur, qui veritatem annuntiat : factis bene loquitur, qui alios bonis exemplis edificat.

122. Corde male loquitur, qui interiorum cogitationes noxias meditatatur et cogitat.

123. Lingua male loquitur, qui dum pro eo quod male agit, flagellatur, murmurat.

124. Factis male loquitur, qui male vivendo exemplis suis, alios ad prave vivendum informat.

125. Semel bene loquitur, qui se penitendo redarguit : bis bene loquitur, qui bene vivendo et alios instruit.

126. Semel male loquitur, qui post vitium cito non corrigitur : bis male loquitur, qui male vivit et male docet.

127. Bis male loquitur, qui et male cogitat et male refert cogitata.

128. Bis male loquitur, qui et bonum, quod debuit, non agit : et malum quod non oportebat, admisit. *Ibid.*

129. Mores hominis lingua pandit ; qualis sermo ostendit, talis est et animus comprobatur. Lib. 2, de *Synonymis*, cap. 8.

130. Intende opportunitatem loquendi, tempus

proferendi sermones inquire : scito quo tempore loquaris, considera quando dicas tempore congruo loquere, tempore congruo tace. *Prose.*

131. Non loquaris, nisi interrogatus, non dicas, priusquam audias ; sint verba tua pauca, loquendi modum non excedas, ne immoderate lingue incurras pericula. *Ibid.*

132. Melior est sermo novissimus, quam primus : ideo in principio audi, loquere novissimus, postremus dicas, primus taceas. *Ibid.*

133. Communis omnibus, secretoria perfectioribus loquere, aperta cunctis, operata paucis annuntia. *Prose.*

134. Non erubescas loqui quod nosti defendere ; quae alis deesse videris, tace. De *contemptu mundi*, verbo *Dice*.

135. Quadrimoda est sentiendi ratio. Qua aut bene sentiendo, quod bene proferatur ; aut nil sentiendo, nil ducitur, aut parum sentiendo, loquacitas sola ostentatur ; aut optime sentiendo, non eleganter proferatur quod intelligitur. Lib. 2, de *Summo bono*, cap. 29, sent. 15.

136. Pulchre loqui, cyñibalo simile est ; ad probe agere, Angelus innatum est. Lib. 1, epist. 163, ad *Cyrum*.

137. Qui rationem divinitatis ignorat, in vero dilinguis et mutus est, licet sit omnium disertissimus. *Prose.*

138. Lingua enim cum verum loqui coepit, id est, virtutem majestatemque Dei singularis interpretari, tum demum officio naturae suae fungitur.

139. Quandiu autem falsa loquitur, in suo usu non est : et ideo iulus sit necesse est, qui divina proloqui non potest. Lib. 4, de *Divin. inst.*, cap. 26.

140. Prout suggerit animus imprudens loquitur. De *discipl. Monast.*, cap. 15.

141. Regula bene loquendi est, ut prius discat quisque tacere, quam loqui. *Prose.*

142. Nunquam sciet fari quod expedit, qui tacere ignorat. In *Fasciculo amoris*, cap. 11.

143. Sicut in suavi colloquio, non est suavitatis admitenda : sic in duro rusticoque sermone, non est veritas aspernanda. De *Charit.*, cap. 52.

144. Erubescat lingua phrenetica, et quae nescit esse fecunda, discat esse vel muta ; nescit utiliter verba depromere, sciat saltem sine lesione tacere. Lib. 5, epist. 8, ad *Cleric. florent.*

145. Prudens quae dicenda sunt ponderat, et tanquam cautus viator, solrter attendit, ubi linguae suae vestigium ligat. Lib. 6, epist. 27, ad *Petr. Cerebros. monac.*

146. Oris tui ostium utilitati aperiatur, nugacitati claudatur : aperiatur ad edificationem, clau-

datur ad obloquentium, vel murmurantium detractionem : aperiatur ad exhortationem supervenientium, claudatur ad verborum curiosorum. Lib. 1, epist. 20, ad *Gislebert.*

147. Tutius est dicenda diu deliberare, quam post dicta penitere. *Ibid.*, lib. 2, epist. 34, ad *Atanem Trecons. episcop.*

THELO JUD.

148. Gaudet sermo, et fit alacrior, quando conceptus animi non est obscurus, quo praecedente decurrit expedite propriis, aptis, egregie significativis vocabulis affluens. De *migrat. Abrah.*

149. Libertas loquendi cognata est amicitiae, alioqui cum quo loquemur libere, si cum amico non licet? Lib. *Quis rer. divinar. haeres sit.*

S. SIDONIVS EPISCOPIVS.

150. Maximum pondus in verbis est, cum aut nulla narratur, aut seria. Lib. 1, epist. 2, ad *Agricolan.*

THOMAS A KEMPIS.

151. Si loqui licet et expedit, quae edificabilia sunt, loquere. Lib. 4, de *Imit. Chr.*, cap. 10.

152. Nemo secure loquitur, nisi qui libenter tacet. *Ibid.*, cap. 20, sect. 2.

153. Claude oris ostium, et pondera verba tua antequam loquaris. In *Hortulo Rosarum*, cap. 16, sect. 2.

S. ISIDORVS PELUSIOTA.

154. O quam laudabile et jucundum loquentis verbum, nil mali, nil vani, nil doli, nil falsi habens admixtum. In *Valle litor.*, cap. 48, sect. 3.

S. VALER. EPISCOPIVS.

155. Nihil est saevius, nihil violentius amarum aspersique sermonibus, quorum vulnera tanto difficilius curantur, quanto facilius proferuntur. Homil. 5, de *Oris insolentia*.

LACT. FIERI.

156. Sermo superbus et malus, etiam bonos convertit ad malum : sermo vero humilis et bonus, etiam malos mutat in melius. Lib. 3, num. 127.

S. LAURENT. JUSTIN.

157. Esto liber in loquendo, non servus. In *Sent.*, in fine positus, sent. 95.

SENTENTIA PAGANORUM.

CHELO LAC.

158. Si dixeris quae vis, audies quae non vis. In *Sent.*, sent. 1.

EPICETVS.

159. Quod si potes, familiarium tuorum sermones, tuis sermonibus, eo quo decet, traducito : sin a peregrinis circumventus fueris, taceo. In *Enchirid.*, cap. 42.

S. PETR. DAM.

160. Magni periculi est, statim emovere, quod non concoxeris. *Ibid.*, cap. 68.

PITTAGOR. PHILOS.

161. Loqui ignorabit, qui tacere nescit. In *Dictis sapient.*, ex *Ausonio*, dict. 1.

PLINIUS II.

162. Nihil audio quod audisse, nihil dico quod dixisse peniteat. Lib. 1, epist. 9, ad *Miruntium ferdan.*

S. PETRVS MAURETIVS ABB. CLVJ.

163. Effusivata vox, virum decet. Epist. 96.

164. Omnibus rebus, omnibusque sermonibus

aliquid salutare miscendum est. Lib. 2, de *Nat.*, quest., cap. 59.

165. Sermones utiles magis, quam facetos, et amabiles a rectos potius quam obscundantes. De *Quatuor virt.*

166. Sis rari sermonis ipse, sed loquentium patiens. *Ibid.*

167. In hoc tantum inenimbe, ut libentius audias, quam loquaris. De *Moribus*.

168. Imago animi, sermo est. *Ibid.*

169. Quidquid dicturus es, antequam alii dixeris, dicito tibi. *Ibid.*

170. Cum loqueris Deo, scito quod judiceris a SIXT. PHIL. Deo. Sent. 19.

171. Delibera antequam dicas, ne quae non expedit, dicas. *Ibid.*, sent. 144.

172. Brevis est in sermonibus sapiens : indicium imperitiae, longa narratio. *Ibid.*, sent. 146, etc.

173. Tum loquere, quando tacere non expedit. *Ibid.*, sent. 151, etc.

174. Sermo extra tempus, indicium multosae mentis est. *Ibid.*, sent. 153.

175. Ideo natura dedit homini aures duas, os unicum : ut plus audiamus, quam loquamur. In suis *sent.*, sent. 2.

Vide etiam tit. *Adulatio*, sent. 96 ; *Clamor*, sent. 69 ; *Ebrietas*, sent. 102 ; *Exemplum*, sent. 83 ; *Gravitas*, sent. 24 ; *Familiaritas*, sent. 24 ; *Lingua*, per totum ; *Modestia*, sent. 16 ; *Mores*, sent. 32 ; *Mulier*, sent. 1 ; *Oculus*, sent. 27 ; *Orator*, sent. 14 ; *Reddere rat.*, sent. 17 ; *Taciturnitas*, sent. 6, 7, 8, 70, 105, 106 ; *Verbum*, per totum ; *Virginitas*, sent. 16.

ZENO CIT.

PHILOSOPH.

LOQUACITAS. Vide Multiloquium.

LUCRUM.

Definitio. Lucrum est acquisitio pecuniae, vel rei pecunia aestimabilis, alias indebita.

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROS.

1. Nihil tam contrarium fortitudini, quam lucro vinci. Lib. 1, *Offic.*, cap. 37.

2. Pretiorum captare incrementa, non simplicitatis, sed versutiae est. *Ibid.*, lib. 3, cap. 6.

3. Meliora damna, quam lucra sunt seculi. Lib. 5, epist. 24, ad *Marcellian.*

4. Caduca haec omnia cum damno sine lucro : illud solum est lucrum, ubi fructus perpetuus ubi aeterna merces quaeritur. Lib. 7, epist. 44.

5. Quaestus est plane non modicus, ubi lucrum non pecuniarum, sed acquiritur animarum. Serm. 78.

6. Inflammatur luero avaritia, non restinguitur. *De Nobilitate*, cap. 2.
- S. ANTONIN. 7. Avarus quanto magis lucratur, tanto magis desiderat lucrari. Part. 2, tit. 1, cap. 2, § 1.
8. Rapit animam insatiabilis amor, et spes lucrorum. Part. 3, tit. 16, cap. 10, § 3.
- S. AUGUST. 9. Lucrum luteum, cum apprehenditur, manum inquinat. Lib. 6, *Confession.*, cap. 12.
10. Lucrum auri vides, damnium fidei non vides. Tract. 2, super *Epist. Joan.*
11. In rebus utilibus non vocatur damnium, quod propter majus lucrum amittitur. *De Mercedario*, cap. 13.
12. Omnes artifices mali, Deum non timentes, pro lucro vel pro timore damni, aut egestatis, mentiuntur et perjurant. Super *Psaln. lxx. Enarrat prima partis*, vers. 17.
13. Tu desiderio tuo facis locum diabolo. Eccc enim diabolus promittit lucrum, et invitavit ad fraudem: lucrum habere non potes, nisi fraudem feceris; sed lucrum esca est, fraus laqueus. Sic attende escam ut videas et laqueum; quia lucrum non potes adipisci, nisi fraudem feceris, fraudem autem si feceris, capieris. Super *Psaln. cxxxix*, vers. 9.
14. Nemo habet injustum lucrum, sine justo damno: qui furatur, verbi gratia, acquirit ystem sed celesti iudicio perdet fidem. Ubi lucrum, ibi damnium invisibiliter lucrum, visibiliter damnium. Serm. 2, in *Sabb. post 3. Dom. Quadrag.*
15. Non decet Christianum seculi lucris inhare cui promissum est regnum celeste. Serm. 2, *Dom. 24. post Trinit.*
- V. BEDA. 16. Amanda sunt honesta luera, sed horreantur damnosa compendia. Serm. 31, *ad Frat. inermis.*
17. Lucrum turpe ut dispendium fugito. In suis *Prov.*, verbo *Lucrum.*
18. Lucrum sine damno ulterius non potest esse, *Ibid.*
- S. BERNARD. 19. Non valet pure Dei, vel proximi querere luera, qui propria non contempserit. Epist. 52, *ad Henricum Senonens. archiep.*
- S. BONAV. 20. Mirum est quod non timent homines, quod quod post buccellam, quam de injusto acquirunt luero, intret in eos Satanas. Serm. 4, *Dom. 3. Quadrag.*
- S. CYPRIAN. 21. Usque ad mortem Domini amor lucri se ingerit: nec vite Salvatoris questus desiderium parit. *De jejun. et tent. Christi*, cap. 6.
- GILBERT. 22. Suspecta sunt luera, quorum incertus est proveniens, vicinum proprie periculum salutis, certum interne suavitatis damnium. Serm. 27, super *Cant.*, apud S. Bernard.
- S. GREGOR. 23. Quasi esca in laqueo est, lucrum cum culpa: et dum a concupiscente lucrum appetitur, quasi

- pedem mentis apprehendit discipula, quae non videtur. Lib. 14, *Moral.*, cap. 7.
24. Qui semper ad luera inhait, semper damna formidat. *Ibid.*, lib. 10, cap. 12, super illud, *Job II: Requiesces, et non erit.*
25. Mundi luera quaeritur sub ejus honoris specie, quo mundi destrui luera deberent. Part. 1, *Pastor.*, cap. 8.
26. Damna parva quandoque causa magni lucri fiunt. Lib. 3, *Dialogi*, cap. 14, verbo *Magna.*
27. Boni sunt, qui sic luera aliorum expetunt, ut sibi nulla damna patiantur. Lib. 4, in 1 *Reg.*, cap. 4, super illud: *Et erat ei filius, etc.*
28. Solerter intendendum est, quod cuncta luera hic reliquuntur, et sola dispendiosorum lucrorum causa post mortem ad iudicium deportantur. Lib. 1, in *Registr.*, indict. 9, cap. 2, epist. 2, *ad Justin. Praetorem Siciliae.*
29. Providum salubreque est aliquod compendium procurare, unde nulla spes lucri, sed damni magis formido est. *Ibid.*, lib. 11, indict. 6, cap. 58, epist. 58, *ad Joan. episc. Panormitan.*
30. Ne luera seculi in Christi militia quaeras. Epist. 2, *ad Nepotian.*
31. Ubiunque compendium est, velocior spes, citius sermo, auris attentior: si damnium (ut saepe accidere solet) fuerit nuntiatum, vultus morore deprimitur. Epist. 18, *ad Marcellam.*
32. Quidquid in sumptus de tuo tuleris, pro luero computa. Epist. 1, *ad Paulin.*
33. Optandum est etiam quamvis sit amarum, quod lucrum parit, et cum laetitia majore sumendum, quidquid amphiore generat mercedem. Epist. 5, *ad Virginem in exilium misam.*
34. Pericula maris, spes lucri delectat. Super *Marc.*, cap. 1, can. 6, num. 9, super illud: *Pavimentini.*
35. Ibi promittitur lucrum, ubi saepe datur sepulchrum. Lib. 1, *de Claustra anim.*, cap. 5.
36. Nihil iniquius est quam commodum temporale luero animarum praefere, cum Christus pro luero animarum seipsum dederit. Super *Prov.*, cap. 13.
37. Turpe luera est ditari de peccatis distillantibus, vel per bursum vindicantis, vel per silentium veritatis. Super 1 *Cor.*, cap. ix.
38. Turpe luera est, emere et pluris vendere, turpe est enim huic professioni quibuslibet studere. Super 1 *Tim.*, in.
39. Justum est, ut qui est participes in negotiatione, participes sit in luero. Super *Apeal.*, cap. 1.
40. Qui injuste luera querit, animae detrimentum reperit: et sic deperit, quidquid agitur. Lib. 1, *Contemplat. de amore Dei*, cap. 33.

- S. IGNATIUS 41. Ubi laboris plus est, ibi et plus emolumentum. Epist. 11, *ad Polycarp. episc. Smyrn.*
- S. JOANNES 42. Ubi spirituale affulserit luera, tempestiva violentia atque coactio laudabilis est. Homil. 43, super *Gen.*
- S. GREGOR. 43. Multi luera magna lucrifaciant, ut habeant quod donis pauperibus: injusta luera et haec cogitatio molesta. Homil. 37, Super *Acta Apost.*
- S. CHRYSOST. 44. Licet pauca injuste lucratus sis, ex his tamen universam substantiam tuam corrumpis: idcirco pauca male parva, multa bene comparata perdunt. Homil. 45, super 1 *Cor.*
45. Qui luera animae magnum esse existimat, damnium rei modicum putat: nam qui damnium rei magnum existimat, luera animae minimum putat. Homil. 12, super *Matth. Oper. imperf.*
- S. HIERON. 46. Sciant saeculi luera sectantes, quantum sint vana vel adversa quae diligunt: quae etiam nec in hoc saeculo sine contritione gravi conquirunt, et pro quibus in futuro supplicio poenas dabunt. Lib. 3, *de Summo homo*, cap. 59, sent. 3.
- S. HILAR. 47. Luera tentatio est mundi, tantoque majora supplicia in futurum dabunt, quanto et ipsa luera majora sunt. *Ibid.*, cap. 60, sent. 2.
- LACT. FIRM. 48. Stultus est, qui alteri fecerit luera, sibi damnium. In *Epitome*, cap. Nam.
- S. LEO I. 49. A quibus abest studium lucri, abest etiam voluntas peccandi et causa fallendi. Lib. 1, *de divin. inst.*, cap. 4.
- S. PAVLUS 50. Luera nunquam sapiens studet, quia bona haec terrena contemnit. *Ibid.*, lib. 5, cap. 18.
- S. LEO I. 51. Cupiditas injusti lucri, non iniuste causa est damni. Serm. 6, *de Sejuncti decimi mensis.*
52. Anima lucri cupida, etiam pro exiguo perire non metuit. Serm. 9, *de Passione.*
- S. PAVLUS 53. Absit, ut quod alieni juris est, in tua luera proficiat. Lib. 4, epist. 4, *ad Albert. episc.*
- S. VALER. 54. Stultissimè genus est, aliis fecisse luera, et sibi parasse supplicium. Homil. 20, *de Avaritia.*
- S. PAVLUS 55. Si non requiras luera, nullum patieris in tempestate naufragium. *Ibid.*
- SENTENTIA PAGANORUM.
- ABISTOTEL. 56. Indigentia auxilium, luera est. Lib. 8, *Ethic. ad Nicomach.*, cap. 14.
57. Lucri cupidus undequaque quantum aucepsatur. Lib. 2, *Ethic. ad Eudomium.*
58. Damnium appellandum est, cum mala fama luera. In suis *Sent.*, sent. 99.
59. Luera sine damno alterius, fieri non potest. *Ibid.*, sent. 215.
60. Luera turpe, res pessima. In *Diets Sapient.*, ex *Graecis*, dict. 5.

61. Luera non est appositum sceleri, sed immixtum. Epist. 87.

LUCTUS.

Luera est tristis animi habitus, et affectus, qui existit propter privationem rei alicujus, quae placet. Orat. 3, *de Beatitude.*

Luera est agritudo animi ex ejus, qui charus fuerit, interitu acerbo. Lib. 4, *Tusc. quest.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Si non luges, propter hoc luge: si vero luges propter hoc magis luge. *De adhaerendo Deo*, cap. 15.
2. Qui lugeat, humiliatur. Lib. 3, super *Luc.*, cap. vi, in illud: *Beati qui nunc fletis, etc.*
3. Luera est, si quis amicum moriatur, et tenebra dolorum: et vera dulcedine in amaritudinem cor madidum, et ex amissa vita morientium, mors viventium. Lib. 4, *Confess.*, cap. 9.
4. Consideremus quantum nobis in hoc exilio lugendum sit. *De spiritu et anima*, cap. 49.
5. Quanto magis homo sua mala intelligit, tanto amplius suspirat et gemit. *Ibid.*
6. Parvulus est ludere, perfectus autem viris lugere. *De solutar. docum.*, cap. 43.
7. Praesens luera iactantia generalis sempiternam. *Ibid.*
8. Sunt ne, Christiane, in te viscera pietatis, qui plangis corpus, a quo recessit anima; et non plangis animam, a qua recessit deus? Apud div. Antonin., part. 4, tit. 7, cap. 6, § 3.
9. Luera in humano corde, quasi vulnus aut ulcus, cui sanando adhibentur officiosae consolationes. Lib. 19, *de Civit. Dei*, cap. 8.
10. Luera humano pensetur affectu, non usu. S. BERNARD. Serm. 26, super *Cant.*
11. Videmus mortuos quotidie plangere mortuos suos, fletum multum et fructum nullum: non culpamus affectum, nisi cum excedit modum, sed causam. Ille nimirum nature est, et ejus turbatio pena peccati: hoc vero vanitas est, et peccatum. *Ibid.*
12. Qui non vetera plangit, nec plangit admissa peccata, nec plangit tempus amissum, Deo minime placet. Prose.
13. Si non plangis, plane non sentis animae vulnere, et conscientiae lesionem. Serm. 2, *de Septuag.*
14. Mens casta plus gaudet in luera, quam in risu. Serm. 65, *ad Sororem.*
15. Pro fidelibus defunctis non debemus plorare, sed Deo gratias agere: quia eos de miseria hujus saeculi dignatus est liberare. *Ibid.*, serm. 70

SENECA.

NTSS.

S. GREGOR.

CICERO.

S. ALEBY.

MAGNUS.

S. AMBROS.

S. AUGUST.

S. BERNARD.

16. Defunctos fideles lugere non debemus quod requiem migrasse non dubitamus. *Prose.*
 17. Illi homines sunt in morte plorandi, quos demones cum ignorantia plangunt : non illi quos Angeli cum honore suscipiunt.
 18. Illi sunt lugendi, quos demones pertrahunt ad penas inferni : non autem illi, quos Angeli perducunt ad gaudia paradisi.
 19. Illi sunt plorandi, qui post mortem a demone sepeliuntur in inferno : non illi, qui ab Angelis collocantur in celo.
 20. Illi sunt plorandi, qui male moriuntur : non illi, qui bene finiuntur.
 21. Illi sunt flendi, qui mala morte preoccupantur : et non illi, qui pretiosa morte honorantur. *Ibid.*
 22. Quando mortuos, qui bene moriuntur, lugere, mihi necesse, et illis non proficiso : quando mortuos ploro, et illis non prodest, et mihi obest. *Ibid.*
 23. Quanto aliquis plus lugeat, tanto videt amplius esse lugendum. Super *Lament. Hierem., cap. 1.*
 24. Viri Sancti in tribulatione, vel contritione vehementer non solent parere oculis, aut pectori. *Ibid., cap. 2.*
 25. Culpabiliter se durum ostendit, qui damna temporalium, vel mortem amici deslet, et non dolorem peccati. *Serm. 1, Dom. 9, post Pent.*
 26. Carnem quam non possumus suscitare plangimus, et mortuam animam non plangimus. *Prose.*
 27. Corpus mortuum plangimus, quod amamus : animam vero mortuam, quam non amamus, nec dolemus, nec plangimus. *Homil. 3.*
 28. Ille querendus est gemitus Christianis, qui cordis compunctione peragitur, cum et malorum nostrorum reminiscimur, et future poenae consideratione terrenur. Super *Psaln. vi, vers. 6 : Laboravi in gemitu meo.*
 29. Cavendum est ne tempore luctus increpatio fiat, quia etsi quidam debent increpari, non tamen in luctu : ne qui lenire debet, dolorem auget. Super *Job, cap. 16.*
 30. Plangendum est nunc, ut in futuro saltemus. Super *Ecclesiasten, cap. 3, in illud : Tempus plangendi.*
 31. Ex ipso luctu poenitentium oriuntur virtutes Sanctorum : ut tanto magis in bono proficiant, quanto se nequius egisse meminerint. Super *Ezech., cap. 3.*
 32. Lugere et trisitari tam pro nostra, quam pro aliorum mortis non oportet. In *Decret. part. 2, causa 13, quæst. 2, can. Quia, § Lugere.*
 33. Quisque perpendere sollicite sciat, ne luctus

tempore verba increpationis inferat. *Lib. 13, Moral., cap. 2.*
 34. Qui nescit lugere quod gravat, non valet proferre quod sublevat. *Ibid., lib. 31, cap. 38, num. 33.*
 35. Luctu suo anima pascitur, cum ad superna gaudia flendo sublevar. *Ibid., lib. 5, cap. 7, super illud : Psalm. xxxiii, fuerunt mihi lacryme mea panes, etc.*
 36. Perditum nimis lugendi non sunt. *Lib. 6, in I Regum, cap. 3.*
 37. Grave nimis est, de alieno velle facere luctu compendium. *Lib. 7, in registro, indict. 2, cap. 55, epist. 55, ad Januarium episcop. Sardinie.*
 38. Continuo luctu, dolor maculas carnis diluit. In *Septem Psalm. Penit., super Psalm. 1, vers. 6.*
 39. Quiesce dolere, desine trisitare esse : nam indecens est, de illis tædio afflictionis addici, quos credendum est ad veram vitam moriendo pervenisse. *Lib. 7, in registro, indict. 2, cap. 111, epist. 111, ad Aregium episcop.*
 40. Indecorum luctus, Christianorum gaudium est. *Epist. 3, ad Heliodor.*
 41. Lugeas mortuum, sed quem gehenna suscipit, quem tartarus devorat, in cuius ponam æternus ignis æstuat : cibum tibi denegas, non jejuniurum studio, sed doloris. *Epist. 25, ad Paulam.*
 42. Non licet luctu commoveri animum christianum, ne contra Christi imperia reluctetur : non te deserit, sed præcessit. *Epist. 52, ad Tyra-sium.*
 43. Vir sapiens quando filium suum bonæ indolis amittit, non dolet, quod talem perdidit, sed gaudeat, quod talem haberit. Et habetur apud Bedam, tom. 7, in suis *Scintillis, cap. 56.*
 44. Heul quam multi lugent damna corporalia qui lugere contemnunt damna spiritualia. *Prose.*
 45. O vita mortui ! de istis quis non sunt lugenda, vel parum lugenda, homines graviter lugent ; et graviter lugenda non lugent, etiam de ipsis rident.
 46. Lugeat corruptus amissionem virginis integritatis.
 47. Lugeat malitiosus amissionem pietatis.
 48. Lugeat superbus amissionem humilitatis.
 49. Lugeat iracundus amissionem internæ tranquillitatis.
 50. Lugeat avarus amissionem largitatis.
 51. Lugeat ebriosus amissionem sobrietatis.
 52. Lugeat acediosus amissionem spiritualis excitationis.
 53. Lugeat invidus amissionem charitatis. *De Allegor. super Math. lib. 2, cap. 1.*

54. Qui nescit lugere quod gravat, non valet proferre quod sublevat. *Serm. 53, de Divers.*
 55. Beati, qui propria peccata lugent, quia accepta remissione consolantur : sed beatiore, qui et aliena deslent. Super *I Esdra, cap. 10.*
 56. Melius est lugere humiliter mala sua, vel aliena, quam temere gaudere de bonis propriis. Super *Ecclesiasten, cap. 7.*
 57. Sciat se culpabiliter durum, et dure culpabilem, qui corporalem amici sui mortem deplorat, et spirituale anime suæ mortem non deflet. *Lib. 1, de Contemptu mundi, cap. 24.*
 58. Animi vitia, corporis morore sunt demonstranda : si vexatus est animus, lugeat corpus ; quoniam quoties corpus in causa est, animus mostitia quodalescit. *Homil. 2, de lapsu primi hominis.*
 59. Circa defunctos ne temere deileamus : sed quid ? lugeamus peccatores, non tantum defunctos, verum et viventes. *Prose.*
 60. De iusto autem non lugeamus, sed gaudeamus, non modo superstitibus, verum et mortuis. Nam illi quidem et viventes mortui sunt : hi vero mortui quoque vivunt.
 61. Ne mortuos itaque temere deileamus, sed in peccatis mortuos : hi namque luctu sunt digni, hic plantibus et lacrymis.
 62. Quomodo non sunt lacrymis digni ? ita migrantes lugeamus, non prohibeo. Lugeamus, sed non indecenter, non comas vellentes, non detegentes brachia, oculos non dissipantes, non pullis utentes vestibus : sed tantum in animo silenter amaras fundentes lacrymas. *Homil. 69, ad Popul. Antioch.*
 63. Non ita cor continens efficit, sicut secundum Deum luctus. *Ibid., homil. 79.*
 64. Lugendum est et flendum et per totam vitam plangendum : ut sic occupata in luctu et lacrymis anima erubescat aliquando peccare. *Lib. 1, de Compunct. cordis.*
 65. Quod charum est, in luctu contrariam formam accipit. *Homil. 3, de Patient. Job.*
 66. Plangendum est in hac vita caduca, ruinis plena, casibus obvoluta. *Homil. de Saphite.*
 67. Peccata nemo lugeat, nemo anime suæ curat perditionem : quod lugere non debemus, id lugeamus. *Prose.*
 68. De morte hominis esse lugendum, non ego prohibeo : minime lugere, sed imprudenter lugere velo : luge, sed prudenter. *Homil. 61 super Joan.*
 69. Morere, nature est : ultra modum hoc facere, amentie est, delirationis est, effrenati animi est. *Prose.*
 70. Luge, lacryma ; sed ne indigneris, ne

moleste feras, gratias age Deo accipienti, ut exornes abeuntem e vita hominem, et honesta illi hæc tribuit parentalia. *Homil. 2 in dictum Apost. De dormientibus nolo vos, etc.*
 71. Si corpus jacet mortuum, omnes rogas ut congregentur : et sine compassione requiris qui forte non luxerint : anima vero perit, et dicis, Non lugeas. *Homil. 23, super Epist. ad Hebr.*
 72. Lugere et deplorare, et lamentari eos, qui de hac vita discedunt, ex postillanimitate contingit. *Ibid., homil. 26.*
 73. Semper justus in hac vita habet unde lugeat, qui duram in carne servitutem portat : si non habet propria peccata, lugeat aliena. *Lib. 3, de Vir. illustr. ordinis. S. Benedicti., cap. 339.*
 74. Etsi pietas pro defunctis fidelibus flere jubet, fides tamen pro eis lugere vetat. *Prose.*
 75. Illi enim deplorandi sunt in morte, quos miser infernus ex hac vita recepit, non quos celestis aula Christi iustificandos claudit. *Lib. 3, de Summo bono, cap. 62, sent. 13.*
 76. Propter mortuum ne lugeas, communis enim via est, beatus vero qui præcessit. *Parvens. 191.*
 77. Humanum quidem est, flere : sed continue letus, penitus inhumanum. *Epist. 175, ad quemdam.*
 78. Profectio est, quam putas mortem ; non est lugendus, qui antecedit, sed plane desiderandus. Cur enim immoderate fers abieci, quem mox subsequeris ? *De patient., cap. 9.*
 79. Qui vult liberari a peccatis, planctu liberatur ab eis : et qui vult in se edificare virtutes, planctu edificat. Plangite igitur, altera enim via non est ad vitam, nisi ipsa. In *Sentent. in fine positus, sent. 33.*
 SENTENTIE PAGANORUM.
 80. Et in luctu, et in fleu inest quedam voluptas : moror enim in eo est, quod non adest : voluptas autem, quod recordatur amici, illum quodammodo vident. *Lib. 1, Rhetor., cap. 41.*
 81. Omnes illos clarorum vivorum mortuorum ploratus, mulieribus relinquamus, et ignavis hominibus, qui sunt etiam mulieribus deteriores. *Lib. 3, de Republ.*
 82. In tuis malis id agere te oportet, ut dolori tantum des, quantum poscit ratio, non quantum consuetudo. *De Tranquillit. animi, cap. 45.*
 83. Quid fratris mei defuncti desiderio mace-ror ? qui aut beatus, aut nullus est beatum deflere, invidia est : nullum dementia. *De consolat. ad Polybium, cap. 27.*
 84. Nulla domus in toto orbe terrarum, aut est, aut fuit, sine aliqua comploratione. *Ibid., cap. 33.*

HNOCARD.

S. INNOC. III.

S. JOANNES CHRYSOST.

S. HIERON.

HUCO A S. VICTORE.

JOAN. TRITH.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. NILUS.

PETR. BLES.

TERTULL.

IN VIT. PATR.

ARISTOTEL.

PLATO.

SENECA.

85. Turpissimum est in homine prudente remedium morosis, lassitudo merendi. *Prose.*

86. Annum feminis ad legendum constitutere majores, non ut tam diu lugerent, sed ne diutius: vitis vero nullum legitimum tempus est, quia nullum honestum. Ep. 63.

87. Nulla res citius in odium venit, quam dolor, qui recens consolatore non invenit: inveteratus vero deridetur, aut enim simulatus, aut stultus est. *Ibid.*

88. Non affligitur sapiens liberorum amissione, non amatorum: eodem enim animo fert illorum mortem, quo sua expectat: non magis illam dolet, quam hanc timet. Ep. 74.

89. Quem puras perisse, praemisus est: quid autem demeritis quam (cum idem tibi iter emendandum sit) lugere eum, qui antecessit? Ep. 99.

Vide etiam tit: *Dolor*, sent. 45, 87; *Mors* in genere, sent. 241; *Psalmus*, sent. 403, 404; *Resurrectio a peccato*, sent. 26, 27; *Viduitas*, sent. 8.

LUDUS.

ARISTOTEL. *Definitio*. Ludus est remissio animorum, atque requies. Lib. 7, de *Moribus*, cap. 7.

S. ANTONIN. *Productio*. Quot in taxillis sunt puncta, tot scelerata ex ludo procedunt, unum gravius altero: et ideo non mirum si lusores vituperantur a Deo et a toto mundo. *Prose.*

Nam primum peccatum, quasi primum punctum, sine quo nunquam reperitur ludus, est amissio temporis, et non solum amittunt ipsi ludentes tempus, sed et alios amittere faciunt, qui talia scilicet respiciunt.

Secundum vitium procedens ex ludo, est blasphemata: nam in nullo exercitio ita frequenter blasphematur Deus, et tota curia celestis, sicut in ludo taxillorum.

Tertium est contumelia, nam contumelias sibi invicem ludentes dicunt.

Quartum est dissipatio substantiae temporalis, unde multi magnas divitias per ludum cito consumunt, et ad magnam miseriam deveniunt.

Quintum est Ecclesiae contemptus, seu inobedientia: nam Ecclesia prohibet ludum alearum, non solum clericis, sed etiam laicis.

Sextum est furtum: nam qui sunt dediti ludo, cum non habent ad ludendum, furantur.

Septimum est gula criminalis: qui enim vincunt, sicut male acquisierunt pecuniam, ita expendunt, sive in tabernis, sive in conviviis.

Octavum est homicidium: nam lusores aliquando de verbis veniunt ad verbera, de verberibus ad vulnera, de vulneribus ad homicidia.

Nomus est invidentia fraternalis: nam qui perdit, cum videt bursam suam vacuam, et ejus qui sibi vicit, plenam, et aliorum etiam ludentium, invidet et dolet, quod non habeat ut ludere possit.

Decimum est caristia rerum, quae sequitur in domo sua: nam modo deficit panis, modo vinum, modo lectus, modo vestimentum uxoris, quae pignorat, ut ludat.

Undecimum est laudatio mala: nam qui vicit, laudat se de malo, et aliquando de eo quod decipit socium: laudatur etiam a mundanis quasi strenuus lusor, et haec laus est diabolica.

Duodecimum est mendacium: quot mendacia dicuntur ibi a ludentibus, et ab aspicientibus? et omnes qui dicunt mendacium, filii sunt diaboli.

Tertium decimum est neglectus: nam lusores propter hoc ut habeant magis temporis ad ludendum, negligunt divina, et missas, et vesperas, et orationes, et predicationes: nisi forte orent, ut Deus faciat eos vincere, sed nescit divina iustitia patrocinium dare facinori, seu criminibus.

Quartum decimum est odium: nam odium eos, qui eos vincunt, aliquando odiunt seipsos, se verberantes, odiunt, quod pejus est, et Deum, qui non facit eos vincere.

Quintum decimum est participatio sceleris: nam qui dant eis pecunias ad ludendum, vel mutant, utique mortaliter peccant.

Sextum decimum est questio litigiosa, seu contentiosa, et ex his insurgunt contumelias, et verba inordinata.

Decimum septimum est rapina: aliquando enim quasi violenter trahit unus alium ad ludum, vel volentem recedere invitum tenet: vel falsos taxillos submittit, et tunc est tanquam rapina, et restituere tenetur.

Decimum octavum est scandalum: cum enim quis videt alium ludentem, ubi nihil cogitabat de ludo, inclinatur ad simile, et sic scandalizat alios suo exemplo ludendo.

Decimum nonum est tristitia, quae in eo in tanta est, qui perdit, quod non hinc libet ei agere, quin imo aliqui incurrunt in desperationem, et seipsos occidunt.

Vigessimus est usura maxima: si enim quis pro centum quae exponit mutuo, recipiendo decem, vel quinque dicitur usurarius. Quid dicendum est de eo, qui ponit se ad ludum cum decem florenis, et in eadem die lucrabitur per ludum centum florenos? certe videtur maxima usura.

Vigesimum primum est christianitatis vituperatio, quia vituperatur servitium, quo servimus Chris-

to, et per ludum servitur diabolo. Part. 2, tit. 4, de *Vitiis*, cap. 23 § 6.

S. CYPRIAN. Ludorum omnium mater idololatria est. De *speculaculis*, cap. 4.

RETO. BLES. Alea perjurii, furii, sacrilegii mater est. Ep. 74, ad *quemdam Archidiaconum*.

SENTENTIAE PATRUM.

S. ANTONIN. 1. Cum alea, taxillis luditur, ab hac fraus, et mendacium, et perjurium nunquam abest; postremo et damna rerum. Part. 4, tit. 4, cap. 3, § 3.

2. Potest dici ludus alee omnis ludus, qui innititur fortunae, etiam si fiat, ibi aliquid de industria: sicut ludus taxillorum, chartarum, et alia hujusmodi. Part. 2, tit. 1, cap. 23, § 6.

3. Non debet dici Christianus, qui deditus est ludo, cum vituperet nomen Christi. Part. 2, tit. 1, cap. 23.

S. AUGUST. 4. Facilis est ad lusum pueritia. De *LXXXIII quaest.*, quest. 61.

5. In ludo fraudulentas victorias, ipse vanae excellentiam cupiditate victus, saepe aucupabar. Lib. 1, *Confess.*, cap. 49.

6. O nimis inimica amicitia, seductio mentis, investigabilis ex ludo nocendi aviditas, et alieni damni appetitus. *Ibid.*, lib. 2, cap. 9.

7. Nullomodo sunt onerosi labores amantium, sed etiam ipsi delectant; sicut ludo aliquo sese oblectantium: quam pudendum et dolendum est, si delectat labor ut pila jaciat, et non delectat ut Deus acquiratur. De *bono viduit.*, cap. 21.

8. Cohibeat se a ludis saeculi, qui perfectam vult consequi gratiam. De *vera et falsa penit.*, cap. 15.

9. Parvulus est ludere, perfectus autem viris lugere. De *salutar. docum.*, cap. 43.

S. BASILIUS SELEUC. 10. A ludis diabolicis mentem avertamus, ne diaboli simus heredes. Orat. 27.

S. BERNARD. 11. Ludam ut vilior flam, ludam ut illudat: ludamus ergo, ut illudamur. *Prose.*

12. Bonus ludus, quo Michol irascitur, et Deus delectatur: bonus ludus, qui hominibus quidem ridiculum, sed Angelis pulcherrimum spectaculum praebet. Ep. 87, ad *Ogerium canonicum regular.*

13. Ludis cum illisore, nescis quis Ismael est, qui tecum ludit? ludus iste non est pueritiae, nec simplicitatis, vel innocentiae, sed illius est animae, sed persecutio, sed mors. Lib. *Medit.*, cap. 17.

S. BONAV. CLEMENS ALEX. 14. Ludus remissam facit animam. Lib. 3, *Phaetrea*, cap. 45.

15. Prohibendus est tesserarum ludus, et ex

talium ludo lucri studium. Lib. 3, *Padaog.*, cap. 14.

16. Qui ludo vacat, non possunt taliter recreare animum absque damno. *Ibid.*

17. Quicumque clericus in ludis mortuus fuerit, neque in oblatione, neque in oratione pro eo postuletur. Et habet, in *Doctr. Gratiani*, part. 9, causa 23, quest. 8, can. *Quicumque*.

18. Alea laqueus est diaboli manifestus, et venenum portans lethale serpentis. De *aleatorib.*, cap. 2.

19. Alea diaboli est venabulum, et delicti vulnus insanabile. *Ibid.*

20. Aleatoribus diaboli praesto est, ad capiendum submissis, et cum ceperit de captivo triumphum, perfidia et falsa testimonia sequuntur. *Ibid.*

21. In alee ludo mentis est furia, et venale perjurium, imperium et colloquium serpentium. *Prose.*

22. Illic rabiosa amicitia, illic atrocissimi sceleris fraternitas discordans, illic convicia et audacia saeva, et mens insana, et fers impatientia. *Ibid.*

23. Ubi possessionum amissio, et pecuniarum ingentium perditio, monstrum et demonstrans litigiosum, furax dementia. *Ibid.*

24. O aleatorum noxia, sedentaria et pigra nequitia! o manus erudales, et ad periculum sui armatae! quae bona paterna, et opes avorum sudore quassitas ignominioso ludo dilapidant. *Ibid.*

25. Alea est, quam lex odit: alea est, quam sequitur crimen ignobile, ubi manifesta tentatio est, et poena occulta. *Prose.*

26. Alea est alveus mali, et supplantatio amici, quae nec lucrum confert, sed totum consumit. *Ibid.*

27. Alea qui ludit, prius auctori ejus diabolo sacrificare debet, quod Christianis non licet. *Ibid.*, cap. 3.

28. Christianus quicumque es, et alea ludis; non Christianum, sed Ethnicum tibi nomen est. *Ibid.*

29. Aleator quicumque es, Christianum te dicis, quod non es, quia saeculo particeps es: nec amicus Christi potes esse, qui cum inimico Christi tenes amicitiam. *Ibid.*

30. O ars infesta! quae non divitias, sed nullitatem et inopiam praestat: manus carnifex, manus noxia, quae nec post luca desinit sed adhuc post damna ludit. *Ibid.*, cap. 5.

31. Christianus qui alea ludit, ad sacrificium zabuli immolantibus penis auctoris, manus poluit. *Ibid.*

32. Quisquis aleator es, tuus et hereditatis tuae inimicus es. *Ibid.*, cap. 6.

CONCILIUM
TRIBURIENSIS

S. CYPRIAN.

33. Alea ne luseris, ubi lusus nocivus est, et crimen mortale: ubi dementia sine consideratione, ubi nulla veritas, sed mendaciorum mandra. *Ibid.*
- S. CYRILLUS
HIEROSOL. 34. Nepos quidam meus, Rufus nomine, in decimo octavo suae aetatis anno expiravit: oranti mihi die quodam, hora nona apparuit dicens se damnatum; pro nulla, inquit, me scias causa fore damnatum, nisi quia in ludis maxime delectabar. *Prosec.*
35. Ecce quantum turpissimum ludi scelus divinae abhorrent Majestatis oculi. Epist. ad Aug. de *Miraculis div. Hieron.*, quae est penultima.
- S. EPIPHAN. 36. In rebus ludicris non est tempus a Christianis consumendum. *De Ludicris.*
- S. HIERON. 37. Ita anima christiana ludat, ut et ludus ipse eruditio sit. Epist. 7, ad *Lotum.*
- S. JOHANNES
CHRYSOST. 38. Belli tempus est, et ludis. Serm. 47, super *Epist. ad Ephes.*
39. Aleas tractare perniciosum est, et infinita vite mala solet inferre. Homil. 15, ad *popul. Antioch.*
40. Circa aleas studium, blasphemias, jacturas, iras, convicia, infinitaque alia his graviora saepe producit. *Ibid.*
41. Non Deus dat ludere, sed diabolus. Homil. 5, super *Math.*, *Oper. perf.*
- JOHANNES
SARRES. 42. Nonne tibi videtur aleator ineptus, qui tesserarum non tam vivit, quam perit ex gratia, et omnem jactum sortis suae praesulem facit. *Prosec.*
43. Est ne ars accommoda rationi, cujus quanto quisque studentior, tanto erit studiosior? Lib. 1, de *Nugis curial.*, cap. 5.
44. Nonne satis improhata est ejusque artis exercitatio, qua quanto quisque doctior, tanto nequior? Aleator quidem omnis hic est. *Prosec.*
45. Mendaciorum siquidem et perjuriarum mater est alea, et aliena concupiscentia sua prodigit, et nullam habens patrimonii reverentiam, cum illud effuderit, sensim in furta dilabitur et rapinas. *Ibid.*
46. Aleam a regione morum illius auctoritas prorsus exterminat, qui universum orbem docens in filio, eam denuntiat omnibus fugiendam. *Prosec.*
47. Ab ea siquidem armaur ad lites homines, incurrit inimicitias, in miseram etsi non miserabilem incidunt egestatem. *Ibid.*
- S. ISIDORUS
ISPALIENS. 48. Ab hac arte alea fraudis et mendacium, atque perjuriarum nunquam abest, postremo et odium et damna rerum. Lib. 18, *Etymolog.*, cap. 66.
- SALVIANUS. 49. Dum in theatris et circis ludimus, deperimus. Lib. 6, de *Gubernat. Dei.*
50. Cum duo sint maxima mala, si homo aut

seipsum perimat, aut Deum ledat, hoc utrumque in ludis publicis agitur. *Ibid.*

51. Nos et in metu capivitatatis ludimus, et positi in mortis timore ridemus. *Ibid.*, lib. 7.

SENTENTIA PAGANORUM.

52. Ludi, qui remissionis animorum, et oblectationis causa sunt instituti, per se sunt expetendi. Lib. 10, *Moral.*, cap. 6.
53. Quos homines alea vincit, eos ferro statim vincit, eos ferro statim vincit. Lib. 4, de *Arte Rhetor. ad Herenn.*
54. Non a natura ita generati sumus, ut ad ludum facti esse videamur, sed ad veritatem potius et ad quaedam studia graviora atque majora. *Prosec.*
55. Ludo autem uti illo quidem licet, sed sicut somno et quietibus ceteris, tum cum gravibus seriisque rebus satisfecerimus.
56. Ipsam genus ludendi non profusum, nec immodestum, sed ingenuum et factum esse debet.
57. Sicut enim pueris non omnem ludendi licentiam damus, sed eam quae ab honestatis actionibus non sit aliena; sic in ipso aliquod probi ingenii lumen eluceat.
58. Ludendi etiam est quidam modus retinendus, ut ne nimis omnia profundamus, elatque voluptate in aliquam turpitudinem dilabamur. Lib. 1, de *Offic.*
59. Aleator quanto in arte est melior, tanto est nequior. In suis *Sent.*, sent. 34.

LUX.

Etymologia. Lux dicitur a luendo, quia luit, id est, purgat tenebras. Super *Genes.*, cap. 1. *Definitio.* Lux est qualitas activa corporis luminosi. Lib. 2, *Compendii theol. verit.*, cap. 16.

Lux est actus lucidi, secundum quod lucidum est. Lib. 2, de *Anima*, cap. 7, etc.

SENTENTIA PATRUM.

1. Quaelibet jacula justo nocere non possunt. S. AMBROS.
2. Oculis aegris odiosa est lux, quam puris amabilis est. Lib. 7, *Confess.*, cap. 16.
3. Lux visibilis excellit omnes sensus corporeos. De *Moribus Eccles.*, cap. 20.
4. Praevicacorem legis, lux deserit veritatis, qua desertus fit caecus. De *Nat. et grat.*, cap. 20.
5. Sicut oculus corporis, etiam plenissime sanus, nisi candore lucis adjutus non potest cernere: sic homo, etiam perfectissime justificatus,

- nisi aeterna luce justitiae divinitus adjuvetur, recte non potest vivere. *Ibid.*, cap. 6.
6. Anima avertens se a luce justitiae, quanto magis quaerit quod inveniat contra justitiam, tanto plus a luce repellitur, et in tenebrosa demergitur. Super *Psalm. lxxii.*, vers. 6: *Scrutati sunt iniquitates*, etc.
7. Lux etsi per immundos transeat, non inquinatur. Tract. 5, super *Evang. Joan.*, de cap. 1.
8. Lux ista mali male utuntur, male vivendo enim etiam ipsam lucem quam vident, ad ministerium scelerum suorum usurpant. *Ibid.*, tract. 27.
9. O lux quam non videt alia lux, lumen quod non videt aliud lumen; lux quae obtenebrat omnem lucem, et lumen quod excaecat omne extraneum lumen. *Prosec.*
10. Lux a quo omnis lux, lumen a quo omne lumen: lumen ad quod omne lumen est tenebra, ad quod omnis lux, obscuritas.
11. Lux, cui omnes tenebrae, lumen: cui omnis obscuritas, lux.
12. Lux suprema, quam caecitas non obnubilat quam caligo non hebetat, quam tenebrae non obscurant, quam nulla obstantia elaudit, quam nunquam separat aliqua umbra.
13. Lux, quae illuminas omnia tota simul, semel et semper absorbe me in claritate abyssum, ut videam undique te in te, et me in te, et cuncta sub te. In *Soliloq. anima*, cap. 13.
14. Lux beatissima non nisi a purgatissimis oculis videri potest. *Ibid.*, cap. 34.
15. Multi sunt qui in luce ambulare se putant, et foris claros existere se existimant, cum intus tenebrosi persistant. Serm. 62, ad *Frates in eremo.*
16. Lux divina, animas tenebras fugat. Et hab. apud *Grad. in Decret.*, part. 2, de *penit.*, dist. 1, can. *Resuscitatus.*
17. Omnis qui odit malum, in luce agit: qui autem in luce agit, in Christo operatur, qui in Christo operatur, ejus filius probatur.
18. Ipsa regina colorum, lux ista perfundens cuncta quae cernimus, si repente subtrahatur, eum desiderio requiritur; et si diu absit, contristat animam. Lib. 10, *Conf.*, cap. 34.
19. Lux adest oculis, et videns et caeci: sed videnti adest praesens, caeco vero absens. Epist. 3.
20. Propinquare luci merito perhibentur oculi, qui sanitatis accessu aciem recipiendo, lucem recipiunt. Epist. 57.
21. Lucis absentia tenebrarum nomen accepit. De *Genesi contra Manicheos*, lib. 1, cap. 4.
22. Oculi luce pascentur, ita ut ipsam lucem,

- qua reficiuntur, videre non possint, et si diutius abfuerit, extinguuntur, et tanquam moritur in eis ipsa acies lucis. Tract. 43, super *Joan.*
23. Deus lux est longe praestantior, quam sol et luna. Tract. 1, super *Epist. Joan.*
24. Aliud est lux quod est Deus, aliud lux quod fecit Deus. Incomparabiliter autem melior lux ipse qui fecit, nullo modo indigens luce quam fecit. Lib. 1, contra *Advers. legis*, cap. 7.
25. Effusione lucis adjuvamus ad capienda spatia locorum. Lib. 6, de *Mistica*, cap. 8.
26. Lucem intelligentiae spiritualis, immunda corda non portant. Lib. 1, de *Adult. conjug.*, cap. 27.
27. Si caeco pena est hanc non videre lucem, S. BASILIUS
MAGNUS. qualis pena est peccatori vera luce privatum esse? Homil. 6, in *Hebraeos.*
28. Digna res est ponere in lumine lumen absconditum, ne sibi soli vivat, qui et alios ad vitam trahere possit. Epist. 155, ad *Innocent. Pap.*
29. Quis est hodie lux incorrupta, lux pura, lux immaculata? Serm. 1, de *Joan. Bapt.*
30. Lux nihil habet immunditiae admixtum, imo in tantum est pulchra, ut non fiat immunda transiens etiam per immunda. Serm. de *Una virg.*
31. Lux est oculi purpura, maleficiorum inimica, navigantium directio, oculus noctis, facies omnium rerum. Lib. 2, *Compend. theol. verit.*, cap. 6.
32. Lux rectum habet incensum, et nullo modo incedit per curvum. *Ibid.*
33. Lux omnibus rebus decorem tribuit, et absque illa cuncta sunt ignota et abscondita. *Ibid.*
34. Lux sine sui diminutione, ubique se diffundit. *Ibid.*
35. In inferno est aliquid obscuri luminis, quo damnati, videre possunt unde dolent, et non unde letentur. *Ibid.*, lib. 7, cap. 22.
36. Oculis aegris odiosa est lux, sicut noctis et vespertilionibus. *Ibid.*, lib. 3, cap. 7.
37. Praesentia lucis, noctis absentia est. Super *CASSIODOR.*
Psalm. xxxiv., vers. 9.
38. Avelle radium solis a corpore; divisonem lucis unitas non capit. De *Unit. Eccles.*
39. Tenebrae luce fugantur, eoque magis quo lux major est. Epist. 1, ad *Casim. monach.*
40. Lux Christi non parietibus obstruitur, non elementis dividitur, non tenebris obscuratur. *Prosec.*
41. Lux Christi dies est sine nocte, dies sine fine: ubique splendet, ubique radiat, ubique non deficit.
42. Lumen Christi semper micat, radiat, corus-

S. BASILIUS
MAGNUS.

S. BEARNARD.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

S. DONAV.

